

mokra. Nincsenek egy következő Tienanmenre utaló jelek, viszont feszültségek mutatkoznak a vezetőségen belül. Hszi ellenségeket szerzett magának tisztogatási kampányával, mely – úgy tűnik – vetélytársait rosszabbul érinti, mint szövetségeseit (a legutóbbi célpont a korábbi vezető, Hu Csin-ao Hszi egyik szárnysegédje volt). Hszi munkatársai pedig a hatalom megszerzésén mesterkednek.

A pártnak talán még sok éven át sikerül kivédenie a támadásokat. Kína hatalmas állambiztonsági szervezete gyorsan mozgásba lendül, ha lázongások leveréséről van szó. Mindazonáltal hiba volna kizárólag csak az elnyomásra támaszkodni. Kína középosztálya a jövőben csak erősödni fog, és egyre hangosabban követeli majd a változásokat is. Ha a világ legnagyobb középosztályának követeléseai továbbra is siket fülekre találnak, ez akár a párt bukását is okozhatja.

(The Economist)

Francisco J. Azuaje⁷

A tudós magányának dicsérete

Mennyire válik a tudósok és a feltalálók hasznára az egyedül töltött idő?

Tényleg szüksége van a tudósoknak egy kis nyugalomra? Olyan rossz dolog lenne az egyedüllet a tudomány szempontjából? A tudományterületek és országok közti együttműködésekkel jellemezhető, Big Science-nek („nagy tudomány”) nevezett új korszakban az egyedüllet játékon hatásai nem mindig tűnnek nyilvánvalónak. Az emberek talán túl gyakran keverik össze az egyedülletet a magányossággal – sőt, akár a csoport vagy a többség ellen irányuló sértő göggel. Azaz a rendszeresen egyedül töltött időt gyakran úgy értelmezik, mint az egyévi tartozás és a beilleszkedés megélésére való különös alkalmatlanság bizonyítékát.

⁷ A cikk szerzője a luxemburgi Egészségügyi Intézet (Luxembourg Institute of Health, LIH) főmunkatársa.

Az egyedüllet játékon hatásai

Cikkünkben az egyedüllet egy olyanfajta – minimális szintű – elzártságra is utal, amely az e-mailek, a közösségi oldalak hírcsatornái és hasonló eszközök szakadatlan elektromos zajától való távol maradást jelenti. Sokan egyetértenek azzal, hogy ha kevesebb a zavaró tényező, akkor – elméletben – több munkát tudunk elvégezni. Amennyire akadályoz bennünket figyelmünk elvonása feladataink helyes sorrendben való elvégzésében vagy befejezésében, annyira szükségesnek tekinthető az egyedüllet dolgaink folyamatos elintézéséhez. A „dolgok elintézésének” fogalma ma különös vonzerővel bír, és nemegyszer teljesítményünk lemérésének egyik módja. Segít továbbá abban is, hogy némiképp nélkülözhetetlenek és kissé észrevehetőbbnek tűnjünk. Tanulás, tervezés vagy kísérletezés közben az egyedüllet hozhatja meg a helyes ritmust. Jelentheti továbbá a szükséges ösztönzést ahhoz, hogy a lényegre tudjunk összpontosítani – s nem pedig arra, amit a legkevésbé várnak el tőlünk. Ezáltal kreatívabbak lehetünk, és felkészültebbé válhatunk összetettebb problémák megoldására.

Kapcsolódás a világhoz

Az elszigetelődés pillanatai nagy segítséget adnak ahhoz is, hogy túléljük a napot és kibéküljünk a körülöttünk lévő világgal. Még az állandó fecsegés és tokolódó zajforrás közepete is dönthetünk úgy, hogy visszakapcsolunk a saját sebességünkre és visszatérünk belső nyugalmunk állapotába. Az effajta természetes ritmushoz való visszatérés azonban nem feltétlenül jelenti a cselekvés hiányát, vagy hasztalan üres órákat. Ez inkább egyfajta gyógyító válasz a világ felé, egy lehetőség arra, hogy újraértékeljük saját vagy éppen mások tevékenységét. Ezek azok a pillanatok, amelyekben ráláthatunk az egy-egy feladat, kötelesség vagy tervezet mögött meghúzódó okokra. Ugyanakkor jól megérdemelt pihenést is jelenthetnek, amikor kiszakadhatunk végre a napi robot unalmas világából. Hatásukra akár saját feltevéseinket is megkérdőjelezhetjük; még azokat is, melyeket maguktól értetődőnek tartunk a lehetőségek és erőforrások ismeretében. Nincsen semmi baj

azzal, ha munkaidőnkben olykor-olykor egyedül vagyunk, vagy – horribile dictu – henyélünk egy kicsit: ez akár egy újabb felfedezés felé is megnyithatja az utat, s mélyebb értelmű kérdések, és lehetséges válaszokhoz is vezethet. Az ilyen időszakok kíméletlenül és haladéktalanul arra sarkallhatnak bennünket, hogy kiadjuk magunknak a parancsot: „lépjünk tovább!”, vagy „hatoljunk mélyebbre!”. Mindezek a szavak nem lustálkodásra hívnak fel – új lehetőségeket tárnak fel előttünk.

Sürgető érzés

A megbeszéléseken, másokkal közösen vagy egy térben végzett munka órái hatékonyak lehetnek, ha a dolgok megsürgetéséről van szó. Vagy legalábbis azt a benyomást keltik, hogy minden rendben halad a maga útján. Viszont ha egyfolytában közös munkatérben tartózkodunk – bármivel indokolja is ezt a vezetőség vagy a józan ész, ez örökös szerepjátszásra és mások utánzására is készíthet. Majd aztán az óránkra vetett gyors pillantás hatására kétségbeesett kísérletet teszünk, hogy elhagyjuk a terepet. A nyugodt, egyéni munkára szánt idő ténylegesen a sürgősség érzetét keltheti bennünk. A soron következő feladatot önmagáért tartjuk fontosnak, és nem látszattervekenységként végezzük. Ha az egyéni jelleg az eredetiség és a találmányosság nélkülözhetetlen jellemzője, akkor több alkalmat kell teremteni az egyedülre – magunk és mások számára is. Jóllehet a felfedezéseknek és az újításoknak közös vál-

lalkozások adnak hátteret, minden kezdet – és talán a vég is – az egyénhez kötődik. Hiszen az újszerű meglátások és megoldások a magányos elme születtei.

Az egyedüllét értékei

Ily módon nem kell magányosnak éreznünk magunkat vagy mások előtt magyarázkodnunk, hogy szükségünk van egy kis békére és nyugalomra. Az egyedüllét egyfajta társként szolgál: segít annak tisztázásában, hogy mi végre is vagyunk az íróasztalunk vagy a munkapad mögött, illetve mi is a célunk egy kutatási területen. Az egyedüllét jog és felelősség. Segítségével azt is jogosan és felelősségteljesen megkísérelhetjük, hogy helyrehozzuk azt a pusztítást, melyet a társadalmi elvárásoknak való megfelelés és a látszólagos egyetértések okoznak. Ebből az egyszerű perspektívából nézve munkánk során nagy kincsé válhat az egyedüllét, mely segít a lényegre összpontosítani, hozzájárul a problémák újszerű meglátásához, és megkönnyíti az elmélyült gondolkodást. Kis fegyelemmel és kintarással az egyedüllét olyan szertartásos idővé változtatható, amikor alaposan rendbe szedhetjük gondolatainkat és tisztázhatjuk, mire irányulnak törekvéseink. Olyan tapasztalatot jelent, melyet érdemes másokkal megosztani, hogy kiiktathassák életükből a zajt, és jobban odafigyelhessenek önmagukra és másokra.

(Euroscientist)

E SZÁMUNK SZERZŐI:

Dobos Dóra, a Károli Gáspár Református Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájának hallgatója, Budapest
Kapronczay Károly történész, Budapest
Körmendy Lajos nyugalmazott levéltáros, Budapest
Kun Tibor független kutató, Pécs
Loppert Csaba történész, Kéthly Anna Kulturális Egyesület, Budapest
Dr. Németh Csaba ügyvéd, Dunakeszi
Prohászka László művészeti író, Budapest
Szayly József rádiós szakember, a Magyar Rádió műsorokért felelős alelnöke (2006–2010), a DUE Médiaügynökség kreatív igazgatója, Budapest
Varga János mérnök-tanár, Székesfehérvár